

DEKRÉTY A KÁNONY PRVÉHO VATIKÁNSKEHO KONCILU

**DEKRÉTY A KÁNONY
PRVÉHO
VATIKÁNSKEHO
KONCILU
(1869-1870)**

Dogmatické texty sú prevzaté z knihy:

- **Josef Neuner, Heinrich Roos. Viera Cirkvi v úradných dokumentoch jej magistéria.** (Imprimatur: Mons. Dominicus Tóth, Eppus - Vicarius generalis, Tyrnaviae, die 14. 6. 1995, Nr. 2265/95. Dobrá kniha. 1995).

Zvyšné texty sú preložené z:

- **Dokumenty prvého Vatikánskeho koncilu.** Kystal OP. 2006
- **Henry Denzinger. The Sources of Catholic Dogma. Enchiridion symbolorum, definitionum et declarationum de rebus fidei et morum.** (Nihil Obstat: Dominic Hughes, O.P. Censor Deputatus; Imprimatur Patrick A. O'Boyle Archbishop of Washington. 1955).

Pozn.: tu používané spojenie „**nech je exkomunikovaný**“ je v latinskom orig. uvádzané ako „**anathema sit**“ - niekedy prekladané ako „**nech je prekliaty**“ (pozri Gal. 1, 8)

I. zasadnutie. 8. december 1869.....	4
II. zasadanie. 6. január 1870	5
Vyznanie viery	5
III. zasadnutie. 24. apríl 1870. Dogmatická konštitúcia o katolíckej viere Dei Filius.....	8
HLAVA 1. Boh, Stvoriteľ všetkých vecí.	10
HLAVA 2. Zjavenie.	11
HLAVA 3. Viera.	12
HLAVA 4. Viera a rozum.....	15
Kánony	18
1. Boh, Stvoriteľ všetkých vecí.....	18
2. Zjavenie	18
3. Viera	19
4. Viera a rozum	20
IV. zasadnutie. 18. júl 1870. Dogmatická konštitúcia o Kristovej Cirkvi <i>Pastor aeternus</i>	22
HLAVA 1. Apoštolský primát ustanovený v blahoslavenom Petrovi.	23
HLAVA 2. Stále zotrvávanie primátu blahoslaveného Petra v rímskych veľkňazoch.	24
HLAVA 3. Moc a podstata primátu rímskeho veľkňaza.....	25
HLAVA 4. Neomylný učiteľský úrad rímskeho veľkňaza.....	27
Dodatok	30
3. Zasadnutie (1870). Prvá schéma konštitúcie: o Kristovej Cirkvi	30
HLAVA 6. Cirkev je na dosiahnutie spásy bezpodmienečne potrebná.....	30
HLAVA 7. Mimo Cirkvi nemôže byť nikto zachránený.....	31

I. zasadnutie. 8. december 1869

Dekrét k otvoreníu koncilu

Pius, biskup a sluha sluhov Božích, so schválením posvätného koncilu, pre trvalú spomienku. Najdôstojnejší otcovia, súhlasíte, aby sa začal posvätný všeobecný vatikánsky koncil na chválu a slávu svätej a nedeliteľnej Trojice, Otca i Syna i Ducha Svätého, pre vzrast a pozdvihnutie viery a katolíckeho náboženstva, na odstránenie rozšírených bludov, pre obnovu kléru a kresťanského ľudu, pre všeobecný pokoj a svornosť všetkých a súhlasíte, aby bolo vyhlásené, na čom sa koncil uzniesol?

[Odpovedali: súhlasíme]

Ohlásenie budúceho zasadania

Pius, biskup a sluha sluhov Božích, so schválením posvätného koncilu, pre trvalú spomienku. Najdôstojnejší otcovia, súhlasíte, aby sa najbližšie zasadanie posvätného všeobecného vatikánskeho koncilu konalo na slávnosť Zjavenia Pána, čo bude 6. januára roku Pána 1870?

[Odpovedali: súhlasíme]

II. zasadanie. 6. január 1870

Vyznanie viery

Ja Pius, biskup katolíckej Cirkvi, pevne verím a vyznávam všeobecne aj jednotlivo to, čo je obsiahnuté vo vyznaní viery, ktoré svätá rímska Cirkev používa. To znamená: Verím v jedného Boha Otca Všemohúceho, Stvoriteľa neba i zeme, sveta viditeľného i neviditeľného. Verím v jedného Pána Ježiša Krista, jednorodeného Syna Božieho, ktorý sa zrodil z Otca pred všetkými vekmi, Boha z Boha, Svetlo zo Svetla, pravého Boha z Boha pravého, splodeného, nie stvoreného, jednej podstaty s Otcom, skrze neho bolo všetko stvorené. On pre nás ľudí a pre našu spásu zostúpil z nebies. A mocou Ducha Svätého vzal si telo z Márie Panny a stal sa človekom. Bol za nás ukrižovaný za vlády Poncia Piláta, bol umučený a pochovaný, ale tretieho dňa vstal z mŕtvych podľa Svätého Písma a vystúpil do neba, sedí po pravici Otca a zasa príde v sláve súdiť živých i mŕtvych a jeho kráľovstvu nebude konca. Verím v Ducha Svätého, Pána a Oživovateľa, ktorý vychádza z Otca i Syna. Jemu sa zároveň vzdáva tá istá poklona a sláva, ako Otcovi a Synovi, On hovoril ústami prorokov. Verím v jednu svätú, katolícku, apoštolskú Cirkev, vyznávam jeden krst na odpustenie hriechov a očakávam vzkriesenie mŕtvych a život budúceho veku. Amen.

Pevne prijímam a ctím si apoštolské a cirkevné tradície a ostatné nariadenia a ustanovenia Cirkvi. Rovnako prijímam Sväté Písmo v tom zmysle, ktorého sa držala a drží svätá Matka Cirkev, ktorej prislúcha súdiť o pravom zmysle a výklade Svätých Písem. A nikdy neprijmem a nebudem vykladať Písmo inak ako podľa jednomyselného súhlasu otcov.

Rovnako vyznávam, že je naozaj a vskutku sedem sviatostí Nového zákona, ustanovených naším Pánom Ježišom Kristom. Tieto sviatosti slúžia ku spáse ľudského pokolenia, hoci aj nie

sú pre jednotlivca všetky nutné. Sú to: krst, birmovanie, Eucharistia, pokánie, posledné pomazanie, posvätný rád a manželstvo. Tieto sviatosti prinášajú milosť.

Krst, birmovanie a posvätný rád nemôžu byť udelené dvakrát, aby pri tom nedošlo k svätokrádeži. Prijímam tiež prijaté a odsúhlasené obrady katolíckej Cirkvi na slávnostné udeľovanie všetkých vyššie spomenutých sviatostí. Ctím si a prijímam všeobecne aj jednotlivo všetko, čo bolo definované a vyhlásené posvätným Tridentským koncilom o dedičnom hriechu a ospravedlivení. Vyznávam tiež, že v omši je Bohu ponúkaná pravá, vlastná a zmierna obeta za živých i mŕtvych, a že v najsvätejšej sviatosti Eucharistie je naozaj, reálne a podstatne Telo a Krv spolu s dušou a Božstvom nášho Pána Ježiša Krista, a že dochádza k premene celej podstaty chleba na Telo a celej podstaty vína na Krv, teda k premene, ktorú katolícka Cirkev nazýva prepodstatnením (transsubstanciáciou).

Vyznávam tiež, že pod každým touto podstatou je prijímaný celý a neporušený Kristus a pravá sviatosť. Tvrdím, že existuje očistec, a že treba prosbami pomáhať dušiam, ktoré sú tam uvrhnuté. Podobne je potrebné uctievať a vzývať svätých, ktorí vládnu spoločne s Kristom a obetujú Bohu za nás modlitby. Ich pozostatky majú byť uctievané. A zdôrazňujem, že nemá byť znevažovaný a umenšovaný význam obrazov Krista a Bohorodičky vždy Panny ani iných svätých a má im byť preukazovaná primeraná vážnosť a úcta. Tvrdím, že Kristus tiež zanechal Cirkvi moc odpustkov, ktorých použitie kresťanským ľuďom je veľmi dobré pre spásu. Uznávam, že svätá, katolícka a apoštolská rímska Cirkev je matkou a učiteľkou všetkých cirkví.

A rovnako neochvejne prijímam a vyznávam všetko ostatné, čo bolo odovzdané, definované a vyhlásené svätými kánonmi a všeobecnými koncilmi a najmä posvätným Tridentským snemom; a zároveň odsudzujem, odmietam a zavrhum všetko, čo tomu odporuje, aj herézy, ktoré boli Cirkvou

odsúdené, odmietnuté a zavrhnuté. Túto pravú katolícku vieru, mimo ktorú nikto nemôže byť spasený a ktorú teraz dobrovoľne vyznávam a pravdivo zastávam, budem ja Pius až do posledného dychu s pomocou Božou vytrvalo opatrovať, aby táto viera bola celistvo a neporušene zachovávaná a vyznávaná mnou aj ostatnými. To sľubujem, zaväzujem sa a prisahám. K tomu nech mi pomáha Boh a sväté Božie evanjeliá.

III. zasadnutie. 24. apríl 1870. Dogmatická konštitúcia o katolíckej viere Dei Filius

Pius, biskup a sluha sluhov Božích, so schválením posvätného koncilu, pre trvalú spomienku. Syn Boží a Vykupiteľ ľudského rodu, náš Pán Ježiš Kristus, keď sa mal vrátiť k nebeskému Otcovi, sľúbil, že bude so svojou Cirkvou na zemi bojujúcou po všetky dni až do skonania vekov (porov. Mt 28, 20). Preto nikdy neprestal byť prítomný pri svojej milovanej neveste, je pri nej, keď učí, požehnáva jej činnosť a neopúšťa ju v nebezpečenstve. Keď z ďalších nespočetných dobrodení vyšla postupne najavo táto jeho spasiteľná prozreteľnosť, zreteľne sa prejavila hojnými plodmi, ktoré povstali v kresťanskom svete z všeobecných koncilov a menovite z Tridentského, hoci zasadal v pohnutej dobe. Od tej doby totiž boli posvätné vieroučné dogmy jasnejšie definované a hojnejšie vykladané, bludy boli odsúdené a potlačené. Bola tiež obnovená a upevnená cirkevná náuka, zlepšilo sa štúdium vedy a zbožnosti, zriadili sa kňazské semináre pre mládež a v neposlednom rade boli vďaka dôkladnejšiemu vzdelávaniu veriacich a častejšiemu prijímaniu sviatostí obnovené mravy kresťanského ľudu. Okrem toho sa od tej doby tesnejšie zomklo spoločenstvo údov s viditeľnou hlavou a celé mystické telo Kristovo bolo oživené novou silou; vzrástol počet zbožných rodín a rôznych kresťanských zariadení. Od tej doby trvá onen zápal v šírení Kristovej vlády po celom svete až po preliatie krvi. Tieto aj iné znamenia úspechu, ktoré Božie milosrdenstvo štedro udelilo Cirkvi najviac skrze posledný všeobecný snem, pripomíname, ako sa sluší, s vďačnou mysl'ou. Predsa však ťažko môžeme potlačiť trpkú bolesť z veľmi vážneho zla, vzniknutého predovšetkým z toho, že mnohí buď pohrdli autoritou tohto svätého snemu, alebo nedbali na jeho múdre dekréty.

Nemožno si totiž nevšimnúť, že herézy pohrdajúce Božím magistériom Cirkvi a predkladajúce veci náboženské súkromnému úsudku, ktoré tridentskí otcovia zavrhnali, sa

pozvoľna štiepia na mnohé sekty, ktoré sa medzi sebou nezhodujú a škriepia, čím je u mnohých ľudí ohrozovaná viera v Krista. A tak dokonca i samotnú posvätnú Bibliu, ktorá sa predtým považovala za jediný prameň a meradlo kresťanskej náuky, prestali pokladať za Božiu a dokonca ju začali pridružovať k mýtickým výmyslom. Vtedy sa zrodila a po svete veľmi rozšírila náuka racionalizmu a naturalizmu. Táto náuka vo všetkom odporujúca nadprirodzene založenému kresťanskému náboženstvu sa zo všetkých síl snaží, aby oddialila Krista, nášho jediného Pána a Spasiteľa, od ľudských myslí aj od života a mravov národov a upevnila vládu čistého – ako to nazývajú – rozumu alebo prírody. Keď však zanechali a odmietli kresťanskú vieru a dokonca popreli Boha a jeho Krista, bola strhnutá myseľ mnohých ľudí do priepasti panteizmu, materializmu a ateizmu. Tým popierajú už samotnú rozumnú prirodzenosť a každú správnu a spravodlivú normu, a vynakladajú úsilie, aby zborili základy ľudskej spoločnosti. Vďaka tejto dookola postupujúcej bezbožnosti potom nanešťastie dochádza k tomu, že z cesty pravej zbožnosti zablúdia mnohí ľudia, vrátane synov katolíckej Cirkvi, u ktorých postupne miznú pravdy a oslabuje sa katolícke zmýšľanie. Pod vplyvom rôznych cudzích náuk (porov. Hebr 13, 9) totiž nesprávne zmiešavajú prirodzenosť a milosť, ľudské vedomosti a Božiu vieru. Sú vinní tým, že prekrúcajú pravý zmysel dogiem, ktorý učí svätá Matka Cirkev a privádzajú do nebezpečenstva celistvosť a čistotu viery. Keď sa stávajú všetky tieto veci, vari nie je zasiahnuté samotné vnútro Cirkvi? Ako totiž Boh *chce, aby boli všetci ľudia spasení a poznali pravdu* (1 Tim 2, 4), a ako Kristus *prišiel hľadať a zachrániť, čo sa stratilo* (Lk 19, 10), a *aby zhromaždil vedno rozptýlené Božie deti* (Jn 11, 52), tak Cirkev, Bohom ustanovená ako Matka a učiteľka národov, vie, že je dlžná všetkým, a vždy bola pripravená a snažila sa napriamovať padlých, pomáhať klesajúcim, prijímať vracajúcich sa, posilňovať dobrých a povznášať ich k lepšiemu. Preto nemôže nikdy prestať svedčiť a kázať o Božej pravde, ktorá všetko uzdravuje (porov. Múd 16, 12). Vie, že jej bolo povedané: *Môj*

duch, ktorý je nad tebou a moje slová, ktoré som ti dal do úst, nezmiznú z tvojich úst odteraz až naveky (Iz 59, 21). Tak aj my, ktorí pokračujeme v stopách našich predchodcov, sme svojím najvyšším apoštolským úradom nikdy neprestali učiť a chrániť katolícku pravdu a zamietat' zvrátené náuky. Teraz však, keď s nami zasadaajú a jednajú biskupi celého sveta, ktorí sa pod našou autoritou v Duchu Svätom zhromaždili na tento všeobecný snem, opretí o Božie slovo písané a tradované, ako sme ho od katolíckej Cirkvi sväto strážené a správne vykladané prijali, rozhodli sme sa z tejto Petrovej stolice, mocou nám danou od Boha, vyznať pred očami všetkých spasiteľnú Kristovu náuku a bludy jej odporujúce odsúdiť a zavrhnúť.

HLAVA 1. Boh, Stvoriteľ všetkých vecí.

Svätá, katolícka, apoštolská, rímska Cirkev verí a vyznáva: je jeden pravý a živý Boh, Stvoriteľ a Pán neba i zeme, všemohúci, večný, nezmerný, nepochopiteľný, nekonečný čo do rozumu, vôle a každej dokonalosti. Pretože on je jedna jedinečná, úplne jednoduchá a nemeniteľná duchovná podstata, musí byť ohlasovaný ako skutočne a bytnostne odlišný od sveta, sám v sebe a zo seba naplno blažený a nevysloviteľne povýšený ponad všetko, čo mimo neho existuje a čo je pomyselné.

Tento jedine pravý Boh stvoril zo svojej dobroty a „všemohúcou silou“ nie na zmnoženie svojej blaženosti, ani na nadobudnutie, ale na zjavenie svojej dokonalosti dobrami, ktoré udeľuje stvoreniam, zvrchovane slobodným rozhodnutím vôle „z ničoho na začiatku času rovnakým spôsobom obidva poriadky stvorenia, duchovný a hmotný, t.j. anjelský a pozemský a potom ľudský, ktorý je akoby utvorený z obidvoch, pretože pozostáva z duše a tela“.¹

¹ Konc. Lat. IV, c. 1.

Všetko, čo Boh utvoril, chráni a vedie svojou opaterou, „siahajúc mocne od jedného konca k druhému a všetko riadiac; lahodne“ (porov. Múd 8, 1). „Všetko je obnažené a odkryté pred (jeho) očami“ (Hebr 4, 13) aj to, čo sa stane v budúcnosti slobodným konaním stvorení.

HLAVA 2. Zjavenie.

Svätá matka Cirkev sa pevne pridržiava toho a učí: Boha, základ a cieľ všetkých vecí, možno s istotou spoznať zo stvorených vecí prirodzeným svetlom ľudského rozumu. „Jeho neviditeľná bytosť sa totiž dá vybadať a spoznať zo stvorených vecí.“ (Rim 1, 20)

Predsa sa však páčilo jeho múdrosti a добрote inou, a to nadprirodzenou cestou zjaviť ľudskému pokoleniu seba samého a večné rozhodnutia svojej vôle. Tak hovorí Apoštol: „Mnoho ráz a rozličným spôsobom hovoril kedysi Boh otcom skrze prorokov. V týchto posledných dňoch prehovoril k nám v Synovi.“ (Hebr 1, 1 nasl.)

Vďaka tomuto Božiemu zjaveniu môžu všetci ľahko, s pevnou istotou a bez prímеси omylu poznať tie Božie veci, ktoré za súčasných podmienok ľudského rodu sú pochopiteľné ľudskému rozumu. Z toho však neplynie, že zjavenie by bolo úplne nevyhnutné, ale to, že Boh vo svojej nekonečnej добрote určil človeka pre nadprirodzený cieľ, aby mal účasť na Božích dobrách, ktoré celkom presahujú chápanie ľudskej mysle; ved' ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo, ani do ľudského srdca nevystúpilo, čo Boh pripravil tým, ktorí ho milujú (1 Kor 2, 9).

Toto nadprirodzené zjavenie je podľa viery všeobecnej Cirkvi vyhlásenej posvätným Tridentským snemom obsiahnuté v písaných knihách a nepísaných tradíciách, ktoré z úst samotného Krista alebo z vnuknutia Ducha Svätého prijali

Apoštoli a ktoré sa odovzdávali akoby z ruky do ruky, až sa dostali k nám². Úplné knihy Starého a Nového zákona so všetkými ich časťami, ako sú uvedené v dekréte toho istého koncilu, a ktoré obsahuje staré latinské vydanie Vulgáty, treba prijímať ako posvätné a kanonické. Cirkev ich má za posvätné a kanonické nie preto, že by boli zostavené čírou ľudskou usilovnosťou a potom schválené jej autoritou, ani iba preto, že obsahujú zjavenie bez omylu, ale preto, že sú spísané z vnuknutia Ducha Svätého a tak majú Boha za autora a ako také boli odovzdané samotnej Cirkvi.

Pretože však blahodarný dekrét svätého Tridentského snemu o výklade Božieho Písma, ktorý mal opovážlivcov udržať na uzde, je niektorými ľuďmi nesprávne vykladaný, obnovujeme tento dekrét a vyhlasujeme, že jeho zmysel je taký, že vo veciach viery a mravov, ktoré patria k budovaniu kresťanskej náuky, má byť ako správny prijímaný ten zmysel Svätého Písma, ktorého sa držala a drží svätá Matka Cirkev, ktorej prislúcha súdiť o správnom zmysle a výklade Písom Svätých. Preto nesmie nikto vykladať Písmo Sväté proti tomuto zmyslu alebo proti jednomyselnému súhlasu Otcov.

HLAVA 3. Viera.

Keďže človek je od Boha ako svojho Stvoriteľa a Pána celkom závislý a stvorený rozum je úplne podriadený nestvorenej Pravde, sme povinní zjavujúcemu Bohu preukazovať vo viere plnú poslušnosť rozumu a vôle. O tejto viere, ktorá je „začiatkom ľudskej spásy“, katolícka Cirkev vyznáva, že je nadprirodzenou cnosťou, ktorou na podnet a s pomocou Božej milosti veríme, že to, čo zjavil, je pravdivé, nie však preto, že by sme do vnútornej pravdy vecí prenikli prirodzeným svetlom rozumu, ale že za tým stojí autorita zjavujúceho Boha samého, ktorý nemôže ani klamať, ani byť klamaný. „Viera je,“ ako

² Konc. Trid., zas. IV, dekr. 1

hovorí Apoštol, „základom toho, čo dúfame, dôkazom toho, čo nevidíme.“ (Hebr 11, 1)

Aby však aj napriek tomu poslušnosť našej viery zodpovedala rozumu, Boh chcel spojiť vnútornú pomoc Ducha Svätého s vonkajšími prejavmi svojho Zjavenia, totiž s Božími dielami, predovšetkým so zázrakmi a prorocktami. Keďže ony znamenite dokazujú Božiu všemohúcnosť a nezmerné poznanie, celkom iste sú spoľahlivými znameniami Božieho zjavenia, ktoré sú prispôsobené chápaniu všetkých. Preto Mojžiš, proroci a celkom osobitne Kristus Pán vykonali mnohé a zjavné zázraky a predpovedali budúce veci. O apoštoloch čítame: „Oni sa rozišli a všade kázali. Pán im pomáhal a ich slová potvrdzoval znameniami, ktoré ich sprevádzali.“ (Mk 16, 20) A opäť je napísané: „Tým je aj prorocké slovo pre nás pevnejšie. A vy dobre robíte, že hľadáte naň ako na lampu, ktorá svieti v temnom mieste.“ (2 Pt 1, 19)

Hoci súhlas viery nie je vôbec nejakým slepým hnutím ducha, predsa nikto nemôže „dať súhlas na ohlasovanie evanjelia“, ako je to potrebné na dosiahnutie spásy, „bez osvietenia a vnuknutia Ducha Svätého, ktorý dáva všetkým pocítiť slasť zo súhlasu a z prijatia viery“³. Hoci sa viera neprejaví čínorodo v láske, predsa je ona sama osebe darom Božím a úkon viery je dielom zameraným na spásu, ktorým človek Bohu samému preukazuje slobodnú poslušnosť, keď na jeho milosť, ktorej môže aj odporovať, dáva súhlas a s ňou spolupracuje.

Božskou a katolíckou vierou treba veriť všetko, čo obsahuje Božie slovo, či napísané alebo tradované, a Cirkev to v slávnostnom rozhodnutí alebo v obyčajnom a všeobecnom ohlasovaní viery predkladá veriť ako Bohom zjavené. Pretože „bez viery je nemožné páčiť sa Bohu“ (Hebr 11, 6) a dostať sa do spoločenstva jeho synov, nikto nikdy bez nej nenašiel

³ Druhý koncil v Orange, 7. pravidlo viery

ospravodlivenie a nikto nedosiahne večnú spásu, ak v nej nevytrvá až do konca (Mt 10, 22).

Aby sme však mohli splniť povinnosť pravú vieru prijať a v nej bez prestania vytrvať, ustanovil Boh skrze svojho jednorodeného Syna Cirkev a dal zjavné znamenia toho, že ju sám založil, aby ju mohli všetci uznať ako strážkyňu a učiteľku zjaveného slova.

Iba na katolícku Cirkev sa vzťahujú všetky tie tak početné a tak podivuhodné veci, ktoré kresťanskej viere Božím pričinením dodávajú dôveryhodnosť. Ba aj Cirkev sama o sebe, totiž svojím podivuhodným rozšírením, mimoriadnou svätosťou a svojou nevyčerpatelňou plodnosťou vo všetkých dobrách, katolíckou jednotou a nezlomnou stálosťou, predstavuje akýsi veľký a trvalý dôvod dôveryhodnosti a nezvratné svedectvo svojho Božieho poslania. Tým je akoby znamením vyzdvihnutým medzi národmi (porov. Iz 11, 12), ktoré jednak k sebe pozýva tých, ktorí dosiaľ neuverili, jednak uisťuje svojich synov, že viera, ktorú vyznávajú, stojí na najpevnejšom základe.

K tomuto svedectvu (ktoré Cirkev svojou existenciou vydáva o nadprirodzenosti Zjavenia) pristupuje účinná podpora od moci zhora. Ved' dobrotivý Pán svojou milosťou blúdiacich prebúdzá a pomáha im, aby mohli dôjsť k poznaniu pravdy (1 Tim 2, 4), a tých, čo „z tmy povolal do svojho obdivuhodného svetla“ (porov. 1 Pt 2, 9), posilňuje svojou milosťou, aby v tomto svetle vytrvali, lebo ich neopúšťa, ak ho oni sami neopustia.

Preto sa ľudia, čo sa raz pomocou nebeského daru milosti pripojili ku katolíckej pravde, nenachádzajú v tom istom položení ako tí, čo vedení ľudskými mienkami vyznávajú falošné náboženstvo. Tí totiž, čo prijali vieru pod cirkevným magistériom, nikdy nemôžu mať oprávnený dôvod zameniť túto vieru za inú, alebo o nej pochybovať. Preto „vo vd'ačnosti voči Bohu Otcovi, ktorý nás urobil hodnými mať so svätými

účasť na údele Svetla“ (Kol 1, 12) nemáme zanedbávať túto veľkú spásu, ale sa máme „pozerať na Ježiša, Pôvodcu a Dokonávateľa viery“ (Hebr 12, 2) a „pridržiavať sa neochvejného vyznávania našej nádeje“ (Hebr 10, 23).

HLAVA 4. Viera a rozum

Katolícka Cirkev sa vždy jednomyselne pridržiavala a pridržiava toho, že sú dva poriadky poznávania, odchodné nielen z hľadiska poznávacej schopnosti, ale aj z hľadiska predmetu. Odchodné z hľadiska schopnosti: v jednom poriadku poznávame prirodzeným rozumom, v druhom božskou vierou; odchodné z hľadiska predmetu, lebo okrem toho, k čomu môže dospieť prirodzený rozum, sa nám predkladá veriť v tajomstvá skryté v Bohu, ktoré by sa nedostali do okruhu nášho poznania, keby nám ich Boh nebol zjavil. Tak svedčí svätý Pavol, že pohania poznávajú Boha zo „stvorených vecí“ (Rim 1, 20); keď však hovorí o milosti a pravde, ktorá prišla „skrze Ježiša Krista“ (Jn 1, 17), vyhlasuje: „Hovoríme tajomnú Božiu múdrosť, ktorá bola skrytá, a ktorú Boh pred vekmi určil nám na slávu. Nik z kniežat tohoto veku ju nepoznal [...] Nám to Boh zjavil skrze Ducha, lebo Duch skúma všetko, aj Božie hlbiny.“ (1 Kor 2, 7.8.10) A sám Jednorodený zvelebuje Otca, že tieto veci skryl pred múdrymi a rozumnými a zjavil ich maličkým“ (Mt 11, 25).

Keď však vierou osvietený rozum horlivo, nábožne a triezvo skúma, Božou milosťou dosahuje určité chápanie, a síce veľmi plodné, a to tak obdobnosťou (*analógiou*) z toho, čo poznáva prirodzene, ako aj zo súvisu tajomstiev medzi sebou a s posledným cieľom človeka. Nikdy sa však nestane schopným, aby pravdy viery plne prenikol, ako to môže urobiť v prípade právd, ktoré tvoria jeho vlastný predmet. Božie tajomstvá totiž svojou povahou tak presahujú stvorený rozum, že aj potom, keď ich Zjavenie odovzdalo a viera prijala, závojom viery samej zostávajú prikryté, ba priam zahalené temnotou, kým v tomto

smrteľnom živote „sme vzdialení od Pána; lebo žijeme vo viere, a nie v nazeraní“ (2 Kor 5, 6 nasl.).

Hoci viera stojí nad rozumom, medzi rozumom a vierou nikdy nemôže dôjsť ku skutočnému rozporu, pretože ten istý Boh, ktorý zjavuje tajomstvá a vlieva vieru, ľudskej duši dal svetlo rozumu. Boh však nemôže poprieť sám seba a pravda nikdy nemôže protirečiť pravde. Holé zdanie nejakého takeho protirečenia pochádza zväčša z toho, že pravdy viery sa nechápu alebo nevysvetľujú v zmysle Cirkvi, alebo sa výmysly rozličných mienok vydávajú za výdobytky rozumu. „Každé tvrdenie, ktoré protirečí pravde osvietenej viery, vyhlasujeme za celkom falošné.“⁴

Keďže Cirkev s apoštolskou službou ďalšieho ohlasovania viery dostala aj úlohu ochraňovať poklad viery, má od Boha aj právo a povinnosť to, čo sa neprávom nazýva vedou (1 Tim 6, 20), verejne zavrhnúť, aby nikto nebol oklamáný „filozofiou a prázdny mánením“ (Kol 2, 8). Preto ani jeden veriaci v Krista nesmie také názory, o ktorých sa zistí, že protirečia učeniu viery - najmä keď ich Cirkev zavrhne -, brániť ako pravé výdobytky vedy; naopak, musí ich považovať za bludy, ktoré klamú tým, že predstierajú pravdu.

Viera a rozum nielenže si navzájom nikdy nemôžu protirečiť, ale naopak, navzájom si pomáhajú. Veď správne používaný rozum dokazuje základy viery a rozum osvietený vierou rozvíja vedu o Božích veciach; viera zase oslobodzuje od omylov, chráni pred nimi rozum a vystrojuje ho mnohými poznatkami.

Cirkev sa preto ani zďaleka nestavia na odpor pestovaniu ľudskej kultúry a vedy, ona ich mnohorakým spôsobom podporuje a napomáha. Veľmi dobre pozná výhody, ktoré z nich vyplývajú pre ľudský život, a má ich v úcte. Ba vyznáva, že tak ako vyšli od „Boha, Pána každého poznania“ (porov. 1 Kr 2,

⁴ Piaty lateránsky koncil

3), s jeho milosťou aj privádzajú k nemu, keď sa správne pestujú.

A Cirkev ani nezakazuje, aby také vedy používali vo svojej oblasti svoje vlastné zásady a metódy. Avšak pri všetkom uznávaní tejto oprávnenej slobody starostlivo varuje, aby si neosvojovali bludy, protirečiace Božiemu učeniu, alebo aby neprekračovali hranice vlastnej kompetencie a nezasahovali do oblasti viery a tam nevyvolávali zmätok.

Učenie viery, ktoré zjavil Boh, nebolo predložené ako nejaký filozofický systém, ktorý sa má ľudským úsilím zdokonaľovať, ale ako Boží poklad, zverený Kristovej neveste, aby ho verne ochraňovala a neomylnne vysvetľovala. A preto sa aj musí stále zachovať ten zmysel posvätných právd viery, ako bol raz svätou matkou Cirkvou vysvetlený. Nikdy neslobodno odstúpiť od tohto zmyslu pod zámienkou a v mene nejakého vyššieho chápania. „A tak nech rastie a mocne sa rozvíja poznanie, veda a múdrosť tak u každého jedného, ako aj v celku, tak v jednotlivom človekovi, ako aj v celej Cirkvi zodpovedajúco stupňom ľudského života a generácií, ale im primeraným spôsobom, totiž v tej istej náuke viery, v tom istom zmysle a v tom istom chápaní.“⁵

⁵ Vincent z Leriny

Kánony

1. Boh, Stvoriteľ všetkých vecí

1. Kto popiera jedného pravého Boha, Stvoriteľa a Pána viditeľných a neviditeľných vecí, nech je exkomunikovaný.
2. Kto sa nehanbí tvrdiť, že okrem hmoty niet ničoho, nech je exkomunikovaný.
3. Kto hovorí, že Boh a všetky veci majú jednu a tú istú bytnosť, nech je exkomunikovaný.
4. Kto hovorí, že veci konečné, ako aj duchovné, alebo aspoň duchovné vyplynuli z Božej podstaty, alebo že Božia bytnosť sa svojím zjavením alebo vývojom stáva skutočnosťou všetkých vecí, alebo napokon, že Boh je univerzálnym či neurčitým bytím, ktoré sa určením seba samého ustanovuje za celok vecí, rozlíšených čo do rodu, druhu a jednotlivcov, nech je exkomunikovaný.
5. Kto nevyznáva, že svet a všetky veci, ktoré sa v ňom nachádzajú, tak duchovné, ako aj telesné, podľa celej svojej podstaty, boli stvorené Bohom z ničoho, alebo kto hovorí, že Boh netvoril z vôle oslobodenej od akejkoľvek nevyhnutnosti, alebo tak nevyhnutne ako nevyhnutne miluje seba samého, alebo kto popiera, že svet bol stvorený na oslávenie Boha, nech je exkomunikovaný.

2. Zjavenie

1. Ten, kto tvrdí, že jedného a pravého Boha, nášho Stvoriteľa a Pána, nemožno prirodzeným svetlom ľudského rozumu pomocou toho, čo bolo stvorené, s istotou poznať, nech je exkomunikovaný.

2. Ten, kto tvrdí, že je nemožné, alebo že nie je vhodné, aby človek bol skrze Božie zjavenie poučený o Bohu a o úcte, ktorá mu má byť preukazovaná, nech je exkomunikovaný.
3. Ten, kto tvrdí, že človek nemôže byť Bohom pozdvihnutý k takému poznaniu a k takej dokonalosti, ktoré prevyšujú prirodzené poznanie a prirodzenú dokonalosť, ale že môže a musí dôjsť k vlastneniu každej pravdy a dobra sám od seba nepretržitým pokrokom, nech je exkomunikovaný.
4. Kto neuznáva všetky knihy Svätého písma so všetkými ich časťami, ako ich uvádza Tridentský koncil, za posvätné a kanonické, alebo kto popiera, že sú vnuknuté Bohom, nech je exkomunikovaný.

3. Viera

1. Ten, kto tvrdí, že ľudský rozum je natoľko nezávislý, že mu vieru Boh nemôže rozkázať, nech je exkomunikovaný.
2. Ten kto tvrdí, že božská viera nie je odchodná od prirodzeného poznania o Bohu a o mravných veciach a že sa preto k božskej viere nevyžaduje, aby sa zjavená pravda verila s ohľadom na autoritu zjavujúceho Boha, nech je exkomunikovaný.
3. Ten, kto tvrdí, že Božie Zjavenie sa vonkajšími znakmi nemôže stať hodnoverným, a preto ono musí ľudí pohýňať k viere čisto vnútornou skúsenosťou každého jedného alebo osobným vnuknutím, nech je exkomunikovaný.
4. Ten, kto tvrdí, že sa nemôžu diať nijaké zázraky, a preto všetky správy o nich, aj tie, ktoré sa nachádzajú vo Svätom písme, treba odkázať medzi legendy a mýty, alebo že zázraky nikdy nemožno celkom iste spoznať a že nikdy sa

nemôže nimi platne dokázať Boží pôvod kresťanského náboženstva, nech je exkomunikovaný.

5. Ten, kto tvrdí, že súhlas na kresťanskú vieru nie je slobodný, ale že nevyhnutne vyplýva z dôkazov ľudského rozumu, alebo že Božia milosť je potrebná len k živej viere, ktorá je čínorodá v láske (Gal 5, 6), nech je exkomunikovaný.
6. Ten, kto tvrdí, že veriaci a tí, čo ešte nedospeli k jedine správnej viere, sa nachádzajú v tom istom položení, takže katolíci by mali oprávnený dôvod odvolať svoj súhlas s vierou, ktorú už prijali pod cirkevným magistériom, a podrobiť ju pochybovaniu, kým neabsolvujú vedecký dôkaz hodnovernosti a pravdivosti svojej viery, nech je exkomunikovaný.

4. Viera a rozum

1. Ten, kto tvrdí, že v Božom zjavení niet pravých tajomstiev vo vlastnom zmysle, ale že všetky články viery možno správne vzdelaným rozumom pochopiť a dokázať z prirodzených zásad, nech je exkomunikovaný.
2. Ten, kto tvrdí, že ľudské vedy treba rozvíjať s takou slobodou, že ich tvrdenia, aj keď protirečia zjavenému učeniu, musia byť prijímané ako pravé a Cirkev ich nemôže zavrhnúť, nech je exkomunikovaný.
3. Ten, kto tvrdí, že sa môže stať, že v súlade s pokrokom vo vede sa musí dať článkom viery predkladaným Cirkvou iný zmysel, než ako ho chápala a chápe Cirkev, nech je exkomunikovaný.

A tak plniac si záväzok nášho najvyššieho pastierskeho úradu, zaprisahávame pre lásku Ježiša Krista všetkých veriacich kresťanov, hlavne však predstavených alebo tých, ktorí

vykonávajú učiteľský úrad, a prikazujeme im autoritou nášho Boha a Spasiteľa, aby vynaložili usilovnosť a námahu na odvrátenie a odstránenie týchto omylov od svätej Cirkvi a na rozšírenie svetla najčistejšej viery.

Pretože však nestačí vyhýbať sa heretickej zvrátenosti, ak sa nevyhýbame tiež všetkým tým omylom, ktoré sa jej viac či menej približujú, majme všetci na pamäti povinnosť zachovávať tiež konštitúcie a dekréty, v ktorých sú touto Svätou stolicou zavrhnuté a zakázané zvrátené názory toho druhu, ktoré tu nie sú výslovne vymenované.

IV. zasadnutie. 18. júl 1870. Dogmatická konštitúcia o Kristovej Cirkvi *Pastor aeternus*

Pius, biskup a sluha sluhov Božích, so schválením posvätného koncilu, pre trvalú spomienku.

Aby večný pastier a biskup našich duší dal spásnemu vykupiteľskému dielu trvalý stav, rozhodol sa, že vybuduje svätú Cirkev, do ktorej by všetci veriaci boli zahrnutí putom jednej viery a jednej lásky akoby do domu živého Boha. Preto pred svojím oslávením prosil Otca nielen za apoštolov, ale aj za tých, čo skrze ich slovo uveria: aby všetci boli jedno, ako aj Syn a Otec sú jedno (Jn 17, 20). A ak teda apoštolov, ktorých si vyvolil zo sveta, poslal tak, ako aj jeho poslal Otec (Jn 20, 21), takisto chcel, aby v jeho Cirkvi boli pastieri a učitelia až do skončenia sveta (Mt 28, 20).

Aby však sám episkopát bol jednotný a nerozdelený a aby celé množstvo veriacich bolo skrze kňazov, navzájom spojených, zachované v jednote viery a spoločenstva, preto postavil na čelo ostatných apoštolov Petra a ustanovil v ňom večne trvajúci princíp a viditeľný základ tejto dvojnásobnej jednoty (viery a spoločenstva). Na jeho stálosti mal byť vybudovaný večný chrám a vysoká, až k nebesiam čnejúca Cirkev sa mala týčiť v sile tejto viery.⁶

A pretože brány pekelné útočia zo všetkých strán zo dňa na deň s väčšou nenávisťou proti základu Cirkvi, ktorý položil Boh, aby ju - keby to bolo možné - vyvrátili, považujeme za nevyhnutné, aby sme so schválením posvätného koncilu na ochranu katolíckeho stáda, jeho neporušenosti a vzrastu predložili učenie o ustanovení, neprestajnom trvaní a povahe posvätného apoštolského primátu, na ktorom spočíva sila a pevnosť celej Cirkvi, všetkým veriacim ako pravdu viery, ktorej sa majú držať, podľa starobylej a nemeniteľnej viery celej

⁶ Lev I, kázeň IV, kap. 2, v deň svojich narodenín

Cirkvi, a aby sme protikladné bludy, pre Pánovo stádo také zhubné, zavrhli a odsúdili.

HLAVA 1. Apoštolský primát ustanovený v blahoslavenom Petrovi.

Učíme teda a vyhlasujeme, že podľa svedectiev evanjelia primát jurisdikcie nad celou Cirkvou bezprostredne a priamo sľúbil a udelil Kristus Pán svätému Petrovi apoštolovi, lebo Pán iba Šimona, ktorému už predtým povedal „Budeš sa volať Kefas-Skala“ (Jn 1, 42) po jeho vyznaní „Ty si Mesiáš, Syn živého Boha“ oslovil týmito slávnostnými slovami: „Blahoslavený si, Šimon, syn Jonášov, lebo ti to nezjavilo telo a krv, ale môj Otec, ktorý je na nebesiach. A ja ti hovorím: Ty si Peter a na tejto skale postavím svoju Cirkev a pekelné brány ju nepremôžu. Tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva: čo zviažeš na zemi, bude zviazané v nebi, a čo rozviažeš na zemi, bude rozviazané v nebi.“ (Mt 16, 16 a nasl.) A iba Šimonovi Petrovi udelil Ježiš po svojom vzkriesení jurisdikciu najvyššieho pastiera a správcu nad celým jeho stádom slovami: „Pas moje baránky“; „Pas moje ovce“ (Jn 21, 15 a nasl.).

Tomuto jasnému učeniu Svätého písma, ako ho katolícka Cirkev vždy chápala, zjavne protirečia zhubné názory tých, čo prevracajú a popierajú spôsob riadenia, ktorý ustanovil Kristus Pán vo svojej Cirkvi, a popierajú, že by bol Kristus vystrojil iba Petra pred ostatnými apoštolmi - tak jednotlivo, ako aj všetkých pospolu - pravým a vlastným primátom jurisdikcie. (A takisto protirečia učeniu Svätého písma) tí, čo tvrdia, že tento primát nebol udelený bezprostredne a priamo svätému Petrovi, ale Cirkvi, a až skrze ňu Petrovi ako služobníkovi tej istej Cirkvi.

Kto teda tvrdí, - že svätý apoštol Peter nebol ustanovený Kristom Pánom za prvého spomedzi všetkých apoštolov a za hlavu celej bojujúcej Cirkvi, alebo že od toho istého Pána a Ježiša Krista priamo a bezprostredne prijal iba čestný primát,

nie však primát pravej a vlastnej jurisdikcie, nech je exkomunikovaný.

HLAVA 2. Stále zotrvávanie primátu blahoslaveného Petra v rímskych veľkňazoch.

Čo však Kristus Pán, Knieža pastierov a najvyšší pastier oviec, vo svätom Petrovi ustanovil na večnú spásu a stále dobro Cirkvi, to musí z jeho authority nutne pretrvávať v Cirkvi, ktorá - založená na skale⁷ - bude stále pevne stáť až do skončenia vekov.(porov Mt 7, 25; Lk 6, 48) „Nikto nepochybuje, ba všetkým vekom je známe, že svätý a najblaženejší Peter, prvý spomedzi apoštolov a hlava a stĺp viery a základ katolíckej Cirkvi, dostal od Pána Ježiša Krista, Spasiteľa a Vykupiteľa ľudského pokolenia, kľúče od Kráľovstva, a on žije až do tohto času a vždy vo svojich nástupcoch“, biskupoch Svätej rímskej stolice, ktorú on sám založil a svojou krvou posvätil aj jej predsedá a „vykonáva sudcovskú službu“⁸. A tak každý, kto je na tejto Stolici nástupcom Petrovým, podľa ustanovenia samého Krista dostáva Petrov primát nad celou Cirkvou. „Zostáva teda ustanovenie pravdy a svätý Peter, zotrval v prijatej sile skaly, nikdy neopustil prevzaté kormidlo Cirkvi.“⁹

Preto sa s rímskou Cirkvou „v dôsledku jej vyššieho prvenstva“ vždy „musela nevyhnutne celá Cirkev, t.j. všetci veriaci zovšadiať, dohodnúť“¹⁰, aby sa v tejto Svätej stolici, z ktorej prúdia práva ctihodného spoločenstva na všetkých, skĺbili do jedného tela ako údy, ktoré sú spojené s hlavou.

Kto teda tvrdí, že svätý Peter v primáte nad celou Cirkvou nemá trvalých nástupcov na základe ustanovenia samého Krista Pána čiže podľa Božieho práva; alebo že rímsky veľkňaz

⁷ gr. petra

⁸ Efezský koncil

⁹ Lev Veľký

¹⁰ Irenej

nie je nástupcom svätého Petra v tomto primáte, nech je exkomunikovaný.

HLAVA 3. Moc a podstata primátu rímskeho veľkňaza.

Opierajúc sa preto o zjavné svedectvá svätých Písem a nadväzujúc na jasné a zreteľné dekréty našich predchodcov, - rímskych veľkňazov, ako aj všeobecných koncilov, obnovujeme definície Florentského ekumenického koncilu¹¹, podľa ktorého všetci veriaci v Krista majú veriť, „že Svätá apoštolská stolica a rímsky veľkňaz vlastní primát nad celým zemekruhom a že sám rímsky veľkňaz je nástupcom svätého Petra, prvého spomedzi apoštolov, a pravým zástupcom Kristovým, a že je hlavou celej Cirkvi a otcom a učiteľom všetkých kresťanov, že jemu bola vo svätom Petrovi od nášho Pána Ježiša Krista odovzdaná plná moc pást', riadiť a spravovať všeobecnú Cirkev, ako to obsahujú akty všeobecných koncilov a posvätné kánony.“

A preto učíme a vyhlasujeme, že rímska Cirkev podľa Pánovho nariadenia dostala nad všetkými inými cirkvami *primát riadnej moci* a táto moc jurisdikcie rímskeho veľkňaza, ktorá má skutočne biskupskú povahu, je bezprostredná. Voči nej sú pastieri, ako aj veriaci, tak jednotlivci, ako aj vcelku, akéhokolvek obradu a hodnosti zaviazaní povinnosťou hierarchickej podriadenosti a opravdivej poslušnosti, a to nielen vo veciach, ktoré sa týkajú viery a mravov, ale aj tých, ktoré sa týkajú disciplíny a riadenia Cirkvi, rozšírenej po celom zemekruhu. Zachovávajú túto jednotu s rímskym veľkňazom v spoločenstve a vo vyznávaní tej istej viery, Cirkev Kristova je takto jednotným stádom pod jedným najvyšším pastierom. (porov. Jn 10, 16) Toto je učenie katolíckej pravdy, od ktorej sa nemôže nikto odchýliť a chcieť si pritom zachovať vieru a zaistiť spásu.

¹¹ konc. Flor., zas. VI

Táto moc najvyššieho veľkňaza nijako *neprekáža riadnej a bezprostrednej moci biskupskej jurisdikcie*, ktorou biskupi, ustanovení Duchom Svätým (porov. Sk 20, 28), nastúpili na miesto apoštolov a ako praví pastieri im zvereného stáda každý jeden pasie a riadi svoje stádo. A túto moc najvyšší a všeobecný pastier uznáva, upevňuje a bráni, ako to už povedal svätý Gregor Veľký: „Moja česť je cťou všeobecnej Cirkvi. Moja česť je pevnou životnou silou mojich bratov. Vtedy som opravdivo uctievaný, keď sa jednotlivcom neupiera česť, ktorá im patrí.“¹²

Ďalej z tejto najvyššej moci rímskeho veľkňaza, ktorou spravuje celú Cirkev, vyplýva, že mu prináleží právo, aby sa vo výkone tejto služby *slobodne stýkal s* pastiermi a stádami celej Cirkvi, aby ich tak mohol na ceste spásy poučovať a riadiť. Preto odsudzujeme a zavrhuje názory tých, čo hovoria, že týmto kontaktom medzi najvyššou hlavou a pastiermi stáda možno dovolene zabrániť, alebo že podliehajú svetskej moci, a preto tvrdia, že to, čo je Svätou stolicou alebo jej autoritou ustanovené na riadenie Cirkvi, nemá účinnosť a platnosť, ak nie je potvrdené súhlasom (placet) svetskej moci.

Pretože rímsky veľkňaz podľa Božieho práva apoštolského primátu je na čele celej Cirkvi, učíme a aj vyhlasujeme, že je *najvyšším sudcom*¹³ veriacich a vo všetkých kauzách, patriaciach pod cirkevné vyšetovanie, možno podať rekurz na jeho súd.¹⁴ O úsudku Apoštolskej stolice však nikto nesmie nanovo rokovať, pretože nad ňu niet vyššej autority a nikomu nie je dovolené súdiť jej súd.¹⁵ Preto od správnej cesty pravdy zablúdili tí, čo tvrdia, že od súdov rímskeho veľkňaza sa možno odvolať na všeobecný koncil ako na autoritu, ktorá by vraj mala byť vyššia ako autorita rímskeho veľkňaza.

¹² listy Eulogovi Alexandrin., VIII 29 (30)

¹³ Pius VI, Breve Super soliditate, 28.11.1786

¹⁴ z vyznania viery Michaela Paleológa na II. Lyonskom koncile

¹⁵ list Mikuláša I. cisárovi Michaelovi

Kto teda hovorí, že rímsky veľkňaz má iba službu dozoru alebo usmerňovania, nie však plnú a najvyššiu moc jurisdikcie nad celou Cirkvou, a to nielen vo veciach viery a mravov, ale aj v tých, ktoré sa týkajú disciplíny a riadenia Cirkvi roztrúsenej po celom zemekruhu; alebo (kto hovorí), že má iba väčší podiel, nie však celú plnosť tejto najvyššej moci; alebo že táto jeho moc nie je riadna a bezprostredná či ohľadom všetkých jednotlivých cirkví, či ohľadom všetkých a jednotlivých pastierov a veriacich, nech je exkomunikovaný.

HLAVA 4. Neomylný učiteľský úrad rímskeho veľkňaza.

V tomto apoštolskom primáte, ktorý má rímsky veľkňaz ako nástupca prvého spomedzi apoštolov Petra nad celou Cirkvou, je zahrnutá aj *najvyššia moc magistéria*. Svätá stolica sa toho vždy pridržiavala, trvalý úzus Cirkvi to potvrdzuje a ohlásili to aj všeobecné koncily, predovšetkým tie, na ktorých sa stretol Východ so Západom v jednote viery a lásky.

Otcovia Štvrtého konstantinopolského koncilu, kráčajúc po stopách svojich predchodcov, slávnostne vyhlásili: „Začiatok spásy je zachovávať pravidlo správnej viery. A pretože výrok nášho Pána Ježiša Krista „Ty si Peter a na tejto skale vystavím svoju Cirkev“ (Mt 16, 18) nemôže ostať nesplnený, to čo bolo povedané, potvrdzuje výsledok: na Apoštolskej stolici bolo totiž katolícke náboženstvo zachované vždy nedotknuté a posvätné učenie sa vždy ohlasovalo. Od jej viery a jej učenia sa nechceme nikdy odlúčiť a dúfame, že sme hodní žiť v jednom spoločenstve, ktoré ohlasuje Svätá stolica. V nej má základ úplná a pravá pevnosť kresťanského náboženstva.“¹⁶

So schválením Druhého lyonského koncilu Gréci vyznali; „Svätá rímska Cirkev má najvyšší a plný primát a vládu nad celou katolíckou Cirkvou. Ona si v pravde a pokore uvedomuje, že tento primát dostala od samého Pána vo svätom Petrovi,

¹⁶ výrok pápeža Hormisda r. 517

prvom spomedzi apoštolov a hlave apoštolov, ktorého nástupcom je rímsky veľkňaz, s plnosťou moci. A tak ako je ona sama pred všetkými inými zaviazaná obhajovať pravdy viery, aj vznikajúce otázky ohľadom viery sa musia rozhodnúť jej súdom.“¹⁷ Napokon Florentský koncil vyhlasuje: „Rímsky veľkňaz je skutočným nástupcom Krista, je hlavou celej Cirkvi, otcom a učiteľom všetkých kresťanov. Jemu je vo svätom Petrovi odovzdaná naším Pánom Ježišom Kristom plná moc pasenia, riadenia a spravovania celej Cirkvi.“¹⁸

Aby splnili túto pastiersku úlohu, naši predchodcovia sa stále neúnavne usilovali, aby sa spásne Kristovo učenie rozširovalo medzi všetkými národmi sveta. A s rovnakou starostlivosťou bdeli, aby tam, kde bolo prijaté, bolo zachované nedotknuté a čisté. Preto biskupi celého zemekruhu či ako jednotlivci, alebo zhromaždení na synodách zachovávali oddávna existujúcu obyčaj cirkví a starobylé pravidlo: o osobitných nebezpečenstvách, ktoré vznikli v záležitostiach viery, referovali tejto Apoštolskej stolici, aby sa ujmy na viere napravili predovšetkým tam, kde viera nemôže utrpieť nijakú ujmu.¹⁹

Rímski veľkňazi však podľa požiadaviek časových okolností a situácie, zvolaním všeobecných koncilov alebo zistením mienky Cirkvi, roztrúsenej po celom zemekruhu, partikulárnymi synodami alebo inými prostriedkami, ktoré poskytovala Božia opatera, rozhodli, že sa treba pridržiavať toho, čo s Božou pomocou spoznali, že sa zhoduje so Svätým písmom a s apoštolskou tradíciou. Petrovým nástupcom totiž nebol prisľúbený Duch Svätý, aby z jeho vnuknutia objavovali nové učenie, lež aby za jeho asistencie od apoštolov tradované Zjavenie čiže poklad (depozit) viery sväto ochraňovali a verne vykladali.

¹⁷ z vyznania viery Michaela Paleológa na II. Lyonskom koncile

¹⁸ konc. Flor., zas. IV

¹⁹ sv. Bernard, list 190

Ich apoštolské učenie všetci ctihodní otcovia prijali a svätí, pravoverní učelia ho mali v úcte a pridržiavali sa ho. Boli pevne presvedčení, že tento prestol svätého Petra zostane navždy uchovaný od akéhokoľvek bludu, a to podľa Božieho prisľúbenia, ktoré náš Pán a Vykupiteľ dal prvému spomedzi učeníkov: „Prosil som za teba, aby neochabla tvoja viera. A ty, až sa raz obrátiš, posilňuj svojich bratov.“ (Lk 22, 32) Túto charizmu pravdy a nikdy nezlyhávajúcej viery udelil Boh Petrovi a jeho nástupcom na tomto prestole, aby túto vznešenú úlohu vykonávali pre spásu všetkých, aby celé Kristovo stádo skrze nich bolo odvracané od otráveného pokrmu bludu a bolo živé pokrmom nebeskej náuky, aby bola odstránená príležitosť na schizmu a aby celá Cirkev bola zachovaná jednotná, spočívajúc na svojom základe, pevná voči bránam pekla. Keďže však práve v našom čase, keď je spásne pôsobenie apoštolskej úlohy tak veľmi žiaduce, nie je málo tých, čo sa vzpierajú tejto autorite, považujeme za bezpodmienečne potrebné, aby sme primát, ktorý jednorodný Syn Boží láskavo spojil s najvyššou pastierskou službou, slávnostne vyhlásili.

Vo vernej nadväznosti na Tradíciu, zachovávanú od začiatku kresťanskej viery, na slávu Boha, nášho Spasiteľa, na povznesenie katolíckeho náboženstva a na spásu kresťanských národov, so schválením posvätného koncilu učíme a definujeme ako od Boha zjavenú dogmu:

Keď rímsky veľkňaz hovorí s najvyššou učiteľskou mocou (ex cathedra), t.j. keď v úlohe pastiera a učiteľa všetkých kresťanov so svojou najvyššou apoštolskou autoritou definuje učenie o viere alebo mravoch, ktorého sa má pridržiavať celá Cirkev, vtedy na základe Božej asistencie, ktorá mu bola prisľúbená vo svätom Petrovi, vlastní tú neomylnosť, ktorou chcel mať vystrojenú svoju Cirkev Boží Vykupiteľ, keď ona definuje učenie o viere a mravoch. A preto sú takéto definície rímskeho veľkňaza samy od seba, a nie na základe súhlasu

Cirkvi, nezmeniteľné. Kto by sa - čo nech Boh odvráti - opovážil protirečiť tejto našej definícii, nech je exkomunikovaný.

Dodatok

(Podľa J. Neurer, H. Roos: *VIERA CIRKVI V ÚRADNÝCH DOKUMENTOCH JEJ MAGISTERIA*)

3. Zasadnutie (1870). Prvá schéma konštitúcie: o Kristovej Cirkvi

Konciloví teológovia Prvého vatikánskeho koncilu pripravili jednu schému o Cirkvi, o ktorej sa, pravda, už nemohlo rokovať, a tým menej ju schváliť. 6. a 7. hlava tejto schémy hovorí o Cirkvi, ktorá je potrebná na spásu, v 7. hlave sa hovorí aj o možnosti spásy pre tých, čo do Cirkvi nepatria na základe neprekonateľnej nevedomosti.

HLAVA 6. Cirkev je na dosiahnutie spásy bezpodmienečne potrebná.

Kiežby všetci pochopili, ako je táto spoločnosť, Kristova Cirkev, potrebná na spásu. Táto potrebnosť zodpovedá veľkosti spoločenstva a spojeniu s Kristom ako Hlavou a jeho Tajomným telom, lebo nijakú inú obec neživí a neopatrjuje tak ako svoju Cirkev, len ju, lebo len ju miloval, za ňu vydal seba samého, aby ju posvätil a očistil v krstnom prameni slovom života. Ju chcel mať za svoju vznesenú Cirkev bez poškrvny a vrásky alebo inej chyby, ju chcel mať svätú a neporušenú.

A tak učíme: Cirkev nie je nejaká nezáväzná spoločnosť, ohľadom ktorej by pre spásu ľudí bolo ľahostajné, či ju človek pozná alebo nie, či do nej vstúpi alebo ju opustí. Je bezpodmienečne potrebná, a to nielen v dôsledku príkazu nášho Pána, ktorým Vykupiteľ nariadil všetkým národom, aby vstúpili do jeho Cirkvi. Potrebná je aj ako prostriedok, pretože

v poriadku spásy, ustanovenom Božou opaterou, nemôže sa dosiahnuť spoločenstvo s Duchom Svätým, účasť na pravde a živote, ak to nie je v Cirkvi a skrze Cirkev, ktorej hlavou je Kristus.

HLAVA 7. Mimo Cirkvi nemôže byť nikto zachránený

Ďalej je článkom viery: Mimo Cirkvi nemôže byť nikto spasený. Isteže, nie všetci, čo žijú v neprekonateľnej nevedomosti ohľadom Krista a jeho Cirkvi, už na základe tejto nevedomosti by mali byť zatratení. Veď v očiach Pánových nepadá na nich nijaká vina; on chce, aby všetci ľudia boli zachránení a dospeli k poznaniu pravdy. Darúva aj svoju milosť každému, kto sa podľa svojich síl namáha, takže môže dosiahnuť ospravedlivenie a večný život. Túto milosť však nedosiahne nikto, kto je odtrhnutý od jednoty viery alebo od spoločenstva s Cirkvou z vlastnej viny a keď tak aj odchádza z tohto života. Kto nie je v tejto arche, zahynie v potope. A tak zavrhuje a dištancujeme sa od bezbožného učenia o rovnocennosti všetkých náboženstiev, čo odporuje aj ľudskému rozumu. A tak chcú deti tohto sveta odstrániť rozdiel medzi pravým a falošným a hovoria: Dvere do večného života sú otvorené všetkým, nezáleží na tom, z akého náboženstva pochádzajú. Alebo: Ohľadom pravdy nejakého náboženstva je vždy iba väčšia alebo menšia pravdepodobnosť nikdy však istota. Takisto odsudzujeme bezbožný názor tých, ktorí otvárajú nebeské kráľovstvo pod falošnou zámienkou: je nevhodné a rozhodne nie je na spásu nevyhnutné opustiť náboženstvo, v ktorom sa človek narodil, vyrástol, aj keď je ono falošné. Ba obviňujú Cirkev, ktorá vyhlasuje, že pravým náboženstvom je jedine ona, a ktorá všetky náboženstvá a sekty, ktoré sú odlúčené od jej spoločenstva, odmieta a zavrhuje. Domnievajú sa možno, že nespravodlivosť by mohla mať niekedy účasť na spravodlivosti a temnota na svetle a že by Kristus mohol uzavrieť so satanom nejaký dohovor.